

מטות מסעי(176)

מטות

וַיִּדְבֹּר מֹשֶׁה אֶל רְאֵשֵׁי הַמָּטוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר
אֲשֶׁר צִוָּה ה'. אִישׁ כִּי יֵדֵר נָדָר לֵה' וְכו', כָּכָל הַיָּצֵא מִפִּי
יַעֲשֶׂה (ל.ב-ג)

תיבות "כָּכָל הַיָּצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה", מוסבות על ה', הכי
קאמר: "כָּכָל הַיָּצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה", כי יש לו לבטוח כי זה
הדבר טוב אשר נדרה לסייג לפרישות, דברי ה' בעצמו
יצאו מפיו, כי כל החושב מחשבות טובות, ה' עמו
בעצה, ו"לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון" (משלי טז.א).
והביא ראיה ממשה רבינו, שהרי "זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה
ה'", פירוש: שכינה מדברת מתוך גרונו של משה, אף
על גב שאין לדמות מדרגותינו למדרגות משה רבינו,
מכל מקום כיון שאנו רואים שיש מציאות של שכינה
מדברת מתוך גרונו של בשר ודם, הכי נמי כל אחד ואחד
לפי מדרגתו מה' מענה לשונו.

"עלים לתרופה" בשם חתם סופר

ההכרח בתפילה

אֵלֶּךָ לַמִּטָּה אֵלֶּךָ לַמִּטָּה לְכָל מָטוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלַחוּ לַצָּבָא
(ל.א.ד)

אלף למטה, אלף לתפילה, ב' אלפים מכל שבט ושבט
י"ב אלף למלחמה וי"ב אלף לתפילה (במדבר רבה כב.ג)
צריך ביאור, מה מקום כאן לתפילה, הלא מלחמה זו
היתה מלחמת ה' שבקשם "נָקוּם נִקְמַת ה'..." , וכי צריך
להתפלל שיצליחו? יש לומר: שכלל ישראל הכירו
בצורך בתפילה שאינה רק כשזקוקים לסייעתא דשמיא,
אלא תפילה היא הנשק של כלל ישראל שבמציאות,
ההצלחה היא רק עם תפילה, וכפי שמבואר שכשהרגו
את בלעם בחרב, היה זה לפי שעזב אומנותו "עַל חֶרֶב
תַּחֲיָה" ותפס אומנות ישראל של "הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב", הרי
שאומנות ישראל היא התפילה ובלעדיה לא שייך, שכן
הכלי זיין הוא התפילה. מדוע נצרכו לכל כך הרבה
מתפללים? יש לומר: בגלל ש?ישראל הראו פה את
ההבנה בנחיצות התפילה, שלא רק שצריך תפילה באופן
כללי, אלא שכנגד כל לוחם צריך שיהיה אדם שיעמוד
במיוחד בתפילה להצלחתו. ייתכן להוסיף שבדרך זה
התפילה אחרת לגמרי, שכן כאשר כנגד כל לוחם ישנו
מתפלל מיוחד להצלחתו, הרי הוא רואה לנגד עיניו
הלוחם ומבין שכל הצלחתו תלויה בו, וכשיש אדם שחי
בחוש את הדברים, התפילה נראית אחרת.

ספר "לחתך עליון"

גנות הכעס

וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיל שְׂרֵי הָאֲלָפִים וְשְׂרֵי הַמֵּאוֹת
הַבָּאִים מִצָּבָא הַמִּלְחָמָה (ל.א.יד)

מפסוק זה למדו חז"ל את גנות הכעס, אמר ריש לקיש
כל אדם שכועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו,
דכתיב "וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה" וכתיב "וַיֹּאמֶר אֲלֵעֶזֶר הַכֹּהֵן... זֹאת
חַקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה", מכלל דמשה
נתעלמה ממנו הלכה זו. צריך ביאור מדוע חזרה התורה
וכפלה שמו של משה "וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיל"
"וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה", וכי לא ידענו מי הוא המדבר?
אלא ביאר רבי סורוצקין זצ"ל (אזנים לתורה): למד עצום
לימדה התורה, כשמשה רבינו כועס לא היה מדבר מיד,
אלא שוהה מעט, ואחר מכן היה מוציא דיבור מפיו, ואז
כאשר דיבר דיבורו היה בנחת, ומדוקדק הכתוב "וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה" בלשון רכה, ולכן כתוב "וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה...."
"וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה", ללמדנו שלא היה באותו פרק
זמן. למדנו מכאן עצה טובה למדת הכעס לא לדבר
בשעת קצפו, אלא להמתין כמה רגעים ורק אחר כך
לדבר.

ספר "אוצרות התורה"

מסעי

וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִינִי וַיֵּחָנוּ בְּקִבְרַת הַתְּאֵנָה (ל.ג.טז)
בסוף פרשת בלק (כה.א) נאמר: "וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּשִׁטִּים
וַיַּחַל הָעָם לִזְנוֹת" והקשה האור החיים הקדוש, מה
הצורך להודיע שם המקום שבו חטאו ישראל? ופירש
שבמילים אלו רומזת התורה על סיבת חטאם של עם
ישראל. "שִׁטִּים" הוא מלשון טיול, כמו שפירש רש"י
בפרשת בהעלותך (יא.ח) על "שִׁטּוֹ הָעָם", אין שיט אלא
לשון טיול. ומגלה לנו הכתוב כי מקום הזה שהיו
מטיילים בו חוץ למחניהם, שם נפוץ שורש החטא.
כענין זה מצינו בתחילת ספר איוב, ששאל הקב"ה את
השטן מאין תבוא? והשיב לו (א.א) "וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת ה'
וַיֹּאמֶר, מִשּׁוֹט בָּאָרֶץ וּמִהַתְהַלֵּךְ בָּהּ", כלומר, מהיכן צובר
השטן כח גדול כזה, מהטיולים הרבים פה ושם. וכדברי
האור החיים הקדוש דלעיל, רבוי הטיולים ועזיבת
הישיבה הוא הגורם למעשה השטן. וכך יש לפרש את
הפסוק שלפנינו. "וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִינִי", ממקום קבלת
התורה הקדושה, וכשעוזבים את הישיבה הקדושה, לאן
מגיעים? "וַיֵּחָנוּ בְּקִבְרַת הַתְּאֵנָה".

ספר "ומתוך האור"

עד כמה על האדם להיטיב לבריות

וְהִקְרִיתֶם לָכֶם עֲרִים עָרִי מְקַלֵּט תְּהִיָּנָה לָכֶם וְנָס שְׁמָה
רָצַח מִכָּה נֶפֶשׁ בְּשִׁנְגָּה (ל.ה.יא)

לימוד גדול הראה הסבא מקלם זצ"ל, שהתורה מלמדת
אותנו בפרשה זו, עד כמה יש לעסוק בהטבת הבריות,
הלא התורה מלמדת אותנו כאן להקים ערי מקלט
לרוצחים, ויותר מכך מבואר בגמרא (מכות י.): יודע היה
משה רבינו שאינן קולטות עד שיבדילו גם בארץ

שעשו, וב"פֶּאֶשֶׁר צָנָה ה' ", בא להודיע כסדר הרגיל שהדבר נעשה מצד ציווי ה'. אולם באומרו תחילה "פֶּאֶשֶׁר צָנָה ה' ", ואחר כך הודעת המעשה, משמע כי לא בא להודיע המעשה אלא לשלול עשיית ההיתר שניתן להן בניגוד למצוה כללית.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

הלכה: ליהזר משיחה ושחוק בט"ב.

כתב השו"ע (סי' תקנה סכ"ה): כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה וכו' ובפסקי תשובות (אות כג) כתב: ויש למעט בדיבור ולהימנע משיחה יתירה מללכת בכנופיה כי זה גורם לשחוק וקלות ראש, רק ילך יחידי או עם עוד אחד כאבלים ונזופים ולא יפסיקו מלדבר מענייני החורבן. ויש מאוד ליהזר לא להראות שום שמחה ולעג וצחוק ח"ו בט"ב. **פסקי תשובות חלק ו'**

פתגם: גם על דמעות חל לאו האזהרה: כל תשחית, אם הן לריק.
ספר "שמחלה"

חקירה: אוויר ארץ העמים

האוויר בעצמו טמא, או שהוא מטמא רק מדין טומאת אוהל.

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: קנה עבד קנה אדון לעצמו

בירושלמי קידושין נפסקה הלכה, שאם אין לאדון אלא כר אחד לישון, חייב הוא לתתו לעבדו. ופליאה היא, האמנם כך נאה וכך יאה, שיהא העבד ישן על גבי כר, ואילו האדון יהא ישן על הארץ? השיב אותו חכם: אמנם, אדם לא מוצלח כמותו, שאין לו אלא כר אחד, מה לו לקנות עבד? ואם הוא עושה כן, דין הוא שיהא שוכב על הארץ.

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קו)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריאת. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות בת מרים.

לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה

ישראל, אלא אמר אקדים עצמי לדבר מצוה, עוד נאמר שם: מזרחת שמש, הזרח להם שמש לרוצחים, וכן איתא במדרש (בראשית רבה פד): מפני מה זכה ראובן להתחיל בהצלה מפני שפתח בהצלה, וישמע ראובן ויצילהו. רואים עד כמה לצד שנאת הרע בתכלית, גדולה המצוה להיטיב גם להם. עד כדי כך שאפילו לרוצחים במזיד מצווה התורה לחפש להם זכות, כפי שלומדת הגמרא (סנהדרין צט.) מהפסוק **"ושפטו העדה והצילו העדה"** למדים מזה שטעות ושטות היא ההנהגה המצויה, שכאשר רואים עובר עבירה שונאים אותו ויורדים לחייו וסבורים שהמצוה הגדולה ביותר היא שלא להחיותו, ומי שינסה להחיותו יהיה לצחוק ולקלס, אך לא כן דרך התורה, וכבר אמר **דוד המלך** (תהלים פב. ז): **"אכן כאדם תמותון"**, ולא יעלה נשמותיהם למעלה בשביל עוון שלא ישפטו דין עני ואביון, ולא עוד אלא שימוטו כל מוסדי ארץ בעבור זאת. הלימוד הגדול שיש מכך, עד כמה חייב אדם להכניס בלבו היטב לעסוק בטובת זולתו.

ספר "לתתך עליון"

יָשֵׁב בָּהּ עַד מוֹת הַפֶּהֶן הַגָּדֹל (לה.כה)

כתב בספר **"ישמח משה"**: שנינו: עדים שהעידו בפלוני שחייב גלות והוזמו, אין גולים תחתיו ואין נוהג בהן דין 'כאשר זמם'. ולכאורה מהו ההבדל שבין עונש גלות לשאר עונשים. **רש"י** כאן מבאר מה טעם יושב הרוצח בשגגה בעיר מקלט עד מות הכהן הגדול והרי עלולים הגולים הללו להתפלל למיתתו ובמה חטא הכהן הגדול, לפי שהיה לו לכהן הגדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו. כל זה שייך רק בשוגג, לא מתוך בחירה ובמזיד, אזי יש טענה כנגד הכהן הגדול שמיעט להתפלל שלא תארע תקלה כזו. אבל ברוצח במזיד, העושה מתוך בחירה, לא שייך שיתפלל למנוע זאת. לפי זה מובן מה שאין עדים זוממים גולים, שהרי עדות השקר שלהם נאמרה במזיד, מתוך בחירתם ברע, ואין כל תביעה על הכהן הגדול, לכן אינם גולים כדי שלא יתפללו על מיתת הכהן הגדול.

ספר "להתערך באהבתך"

פֶּאֶשֶׁר צָנָה ה' אֶת מֹשֶׁה בְּן עֲשׂוֹ בְּנוֹת צִלְפָּחֵד (לו. י')

מדוע שינה הכתוב מהסדר, שבדרך כלל מקדים המעשה ואחר כך מוסיף **"פֶּאֶשֶׁר צָנָה"**, ואילו כאן אמר בתחילה **"פֶּאֶשֶׁר צָנָה"**, ואחר כך הוסיף ואמר **"בְּן עֲשׂוֹ"** מבאר **האור החיים הקדוש**: לפי שהקב"ה התיר לבנות צלפחד להינשא לכל אדם, והוציאן מכלל המצוה הכללית, בא הכתוב להודיענו שאף על פי שה' נתן הבחירה בידן, עם זאת לא עשו אלא במצות המלך לבני ישראל. וזהו באומרו **"פֶּאֶשֶׁר צָנָה"**, היינו כמצוה הכללית, **"בְּן עֲשׂוֹ"**, ולא כהיתר שניתן להן. ומדוקדק לשון הכתוב, כי אם היה אומר בתחילה **"ויעשו בנות צלפחד כאשר צוה משה"**, היה משמע שהכתוב בא לספר על המעשה

